

מהנעשה במל"ם

טקס ההתייחדות השנתי לזכר חללי קהילת המודיעין באתר ההנצחה בגלילות

קהילת המודיעין התייחדה כמדי שנה, עם זכר חלליה באתר ההנצחה הממלכתי לחללי קהילת המודיעין בגלילות ביום שלישי, כ"ט בסיוון תשע"ח, 12 ביוני 2018. בטקס השתתפו בני המשפחות השכולות, שר הביטחון מר אביגדור ליברמן, הרמטכ"ל רב אלוף גדי אייזנקוט, סגן הרמטכ"ל אלוף אביב כוכבי, ראש אמ"ן אלוף תמיר היימן, ראש המוסד מר יוסי כהן, ראש השב"כ מר נדב ארגמן, קצין המודיעין הראשי תת אלוף יובל שמעוני, קצינים ובכירי קהילת המודיעין בעבר ובהווה, יו"ר המל"מ ד"ר צבי שטאובר, המנכ"ל תא"ל (מיל) דודו צור, חברי העמותה פעילים וותיקים.

טקס ההתייחדות עם חללי קהילת המודיעין, יוני 2018 (צילום: ענף פרט/חמ"ן)

בשם המשפחות השכולות נשאה דברים מרגשים גילי סומך, בתו של אל"מ ינקליה שטיינברג (ז"ל), שנפל בעת שירותו הצבאי ב-1988. "מבחינתי להיות יתומת צה"ל זה ללכת כל הזמן עם תיק על הגב, אבל לרוב אף אחד לא רואה אותו. זה לעבור את אבני הדרך המשמעותיות של החיים בלי אבא, שיחייך, ייתן מילה טובה או סתם יהיה שם. זה לשמוע את צמד המילים חיל המודיעין ולהרגיש שמדברים על הבית שלי, זה לראות אבא אחר במדי קצין ולקוות שהוא יכול להיות גם קצת שלי. זה לחשוב כל הילדות שמתישוה כל העצב הזה יעבור ואז לסיים בי"ס, להתגייס, להשתחרר, לסיים לימודים, להתחתן, ללדת ילד, ולאט לאט להבין שזה כנראה כבר לא יעבור. לנצח אהיה יתומת צה"ל. לנצח אהיה בת למשפחת השכול, משפחה שברגע שנכנסים אליה, אין דרך חזרה". אמו של סמל יאיר בן לוי ז"ל, אשר נפל בעת שירותו הצבאי ב-1999 הקריאה את השיר "תנו לנו תקווה", מפרי עטה.

בנאומו של שר הביטחון הוא תאר את עבודת קהילת המודיעין - "עבודת המודיעין הייתה, ותישאר פְּאָזֶל אחד גדול. כל רכיב שנאסף מצטבר לידע מקיף, וידע - המשך בעמוד 2

משולחן המנכ"ל תא"ל (מיל) דודו צור

לחברים ולמשפחות שלום, בתום המחצית הראשונה של שנת 2018 אנו מבקשים לשתף אתכם בעיקרי העשייה עד כה.

כמדי שנה במחצית יוני התקיים טקס ההתייחדות עם חללי קהילה. שר הביטחון מר אביגדור ליברמן היה האישיית המרכזית באירוע. כחודש קודם לכן קיבלנו באתר את המשפחות השכולות החדשות יחד עם נציגי הארגונים ונציגי המשפחות בוועד המנהל.

בסמוך לכך, קיימנו את פעילות האביב המסורתית למשפחות השכולות. הפעם נערך הסיוור בירושלים - התחלנו בביקור מרגש ביותר בהיכל הזיכרון הלאומי החדש בהר הרצל, המשכנו בסיוור קצר בחפירות עיר דוד וסיימנו בביקור במוזיאון החדש והמרשים באתר גבעת התחמושת.

אנחנו ממשיכים במרץ בכל הפעילויות של הוועדות ומכוני החקר. בתוך כך אציין את הערב המיוחד לציון 50 שנה לחזרתם של אסירי "מבצע סוזאנה" (הפרשה), הכנס הבינ"ל השלישי למודיעין, שתי בימות המודיעין ואת הפרסומים הרבים של המכוני השונים אותם ניתן למצוא באתר האינטרנט של מרכז המידע ע"ש מאיר עמית. אציין גם את התערוכה "מגטו לודז' לשבי ככלא עבסייה" המוצגת בימים אלה בחדר הדיונים במסגרת התערוכות המתחלפות.

אנו מתקדמים בפרויקטים שציינתי בתחילת השנה ובהם: בניית כיתות מתחת לטריבונו המערבית, תיכנון מוזיאון המודיעין והקמת תשתית תורמים בארה"ב. בימים אלה אנו עוסקים בעדכון התקנון של העמותה. התקנון המעודכן יאושר באסיפה הכללית שתתקיים ב-31 ביולי.

במקביל אנו נערכים לכנס החברים השנתי שיתקיים ב-3 בספטמבר ושיעמוד בסיומן 70 שנה למדינה. אנא זכרו לשמור את התאריך ולהגיע. צפוי ערב מהנה. לקראת היציאה לחופשות הקיץ אני מאחל לכולם חופשה מהנה ושיבה בשלום לקראת החגים.

דודו צור, מנכ"ל העמותה

בוודאי בתחום הצבאי - הוא כוח; הוא עוצמה. לפעמים פריט מידע קטן, שלכאורה נראה חסר חשיבות, הופך - ברגע הקריטי - לבעל משמעות גדולה, והוא יכול לשנות את התמונה כולה ולהביא להישג מודיעיני בעל חשיבות מכרעת. ביום הזה - כאשר אנחנו מביטים על שמותיהם של חללי קהילת המודיעין - נזכור כמה אנחנו חייבים להם את חיינו, וזו אינה אמירה בעלמא. כל אחד מהחללים של קהילת המודיעין חסך בדם ליבו את דמם של רבים אחרים. בשם המל"ם הניח זר יו"ר המל"ם ד"ר צבי שטאובר.

דבר העורכת

קוראים יקרים,

בגיליון זה עיראק על ראש שמחתנו. הארץ, על גלגוליה, מלווה את המין האנושי מראשיתו. בספר בראשית פרק ב'

מצוין מיקומו של גן העדן.

אין קואורדינטות מדויקות אך המידע ברור. גן העדן מתוחם על ידי ארבעה נהרות: "ושם הנהר השלישי חדקל... והנהר הרביעי הוא פרת". שם בעיראק החלה כנראה הציוויליזציה, שם נבנו הערים הראשונות, הומצא כתב, נחקקו חוקים, הונדסו פלאי עולם (כולל "הגנים התלויים בבבל"). פרקי העבר המפוארים רבים מלהזכיר. עמק שני הנהרות היה מקור חייהם של עשרות מיליונים, גם באמצעים של ימי קדם.

במחצית הראשונה של המאה העשרים (בימים שיהודי עיראק עדיין חיו בה, ובכבוד) עוד התפתחה עיראק. אי אפשר שלא להרהר בכך למראה החורבן של ימינו, שקף למה שקורה ברחבי העולם הערבי. את נהר החדקל ניתן לחצות ברגל ליד בגדאד, כמעט לכל רוחבו. בבצרה, בירת המחוז העשיר לשעבר, יש הפסקות חשמל. אנשי זרוע מספסרים במים לשתייה. ראשי שבטים גוברים דמי חסות ממה שנשאר מתעשיית הנפט המושחתת. הרס כללי, שפיכות דמים. לפי נתוני האו"ם כ-2.6 מיליון עיראקים עקורים מבתיהם ולפי הערכה ידרשו 100 מיליארד דולר (!!)

לשקם את המדינה. עיון בפסיפס היריבויות האלימות על רקע דתי, אתני, שבטי, מקומי מספק הסבר נוסף לטרגדיה. על כך, ובקצה המזלג, להלן. מתי ישוקם גן העדן ש"בין נהר פרת לנהר חדקל"? וגם אם נסתפק בפחות, איך? בידי מי? מתי?

עוד בגיליון זה תוכלו לקרוא על טקס ההתייחדות השנתי לחללי קהילת המודיעין, על "בימת מודיעין" שעסקה במצב בעיראק על הפעילות במל"ם ובעמותות השונות ועוד.

בברכת חופשת קיץ מהנה לכולם, יוכי ארליך

הזמנה
כנס החברים השנתי
בסיסן 70 שנה לעצמאות ישראל
יום שני, כ"ג באולול, תשע"ח
3 בספטמבר 2018

המרכז למורשת המודיעין
אתר הנצחה ממלכתי לחללי הקהילה

בתוכנית:
19:00 - מפגש חברים
20:00 - הטכס בתיאטרון הפתוח:
• דבר המשפחות
• ברכות
• חלוקת תעודות הוקרה למתנדבים

בתוכנית האמנותית המופע:
הללויה לעולם

50 שנות יצירה של המלחין קובי אשרת ובניצוחו
רותי נבון • "חלב ודבש" ולאה לופטין • שרונה בן-עטר

"בימת מודיעין" מפגש מספר 18

'פרשיית מודיעין':

המבצע המוטס הראשון להעלאת יהודים מעיראק

שלמה הלל (נילוס רענן כהן)

ב-15 ביוני 2018 התקיימה במל"ם "בימת מודיעין" נוספת בשיתוף פעולה עם "ישראל דפנס". בתחילת האירוע הציג מר שלמה הלל את המבצע המוטס הראשון להעלאת יהודים מעיראק לישראל - "מבצע מייקלברג". בשנת 1947 לא צלחו הניסיונות להעלות יהודים לארץ בדרך הים, שכן הבריטים עצרו את כל האניות ושלחו את העולים למחנות מעצר בקפריסין. במהלך 1947 רק 38 איש הצליחו לעלות מעיראק. הלל חזר מפעילות בעיראק, בה התארגנו כבר כ-2,000 צעירים יהודים בתנועה החלוצית. באחד הימים הוזמן לפגישה במשרד "המוסד לעלייה ב" בחיפה, במסגרתו פעל, המשך בעמוד 3

המעפילים מעיראק נוחתים ביבנאל במבצע "מייקלברג" (התמונות באדיבות שלמה ותמימה הלל)

להגיע מיד לבגדאד. רובם הגיעו ברכבות לאחר נסיעה שארכה גם כ-16 שעות. הלל יצא להיפגש עם הטייסים ולעדכן אותם בשינוי התכנית, ואלה התנו את ביצוע המשימה בתשלום מלוא הסכום שהובטח להם (100 ליש"ט עבור כל אדם). לאחר שהושג פתרון לדרישה נענו הטייסים לביצוע המשימה. היהודים אשר התקבצו בבגדאד נאספו מתחנות הרכבת ע"י חברי המחותרת היהודית, הובאו לבתים שהוכנו מראש, ובלילה (ליל שבת) הוסעו לשדה התעופה. תוך הקפדה על זהירות וחשאיות, הועלו הנוסעים אל המטוס שחנה בקצה המסלול, וזה המריא ונחת לאחר כשלוש וחצי שעות של טיסה בשדה שלף ליד יבנאל. היה זה המבצע המוטס הראשון של העלאת יהודים לארץ, אשר כונה ע"י "המוסד לעלייה ב" בשם "מייקלברג" - שמו של אחד הטייסים היה וייסלברג ושל השני - מייקל... שני מבצעים נוספים בלבד התקיימו לאחר מכן מאיטליה ומעיראק. זאת, לאחר שבסוף שנת 1947, החליט בן גוריון להעדיף שימוש בדרך האוויר לצורך הבאת נשק וציוד צבאי נוכח הציפייה שבעקבות הקמת המדינה יתקופה צבאות ערב, וישראל תזדקק באופן דחוף להביא נשק כבד לצורך המלחמה על עצמאותה.

והועלה בפניו רעיון להעלות יהודים מעיראק בדרך האוויר. הלל נלקח לפגישה עם שני טייסים אמריקאים, שנאמר לו כי יטוסו למחרת בבוקר. הוא התבקש להביא 50 יהודים למקום אשר אותר במדבר, כ-50 ק"מ מבגדאד כדי להטיסם ארצה. לאחר שלמחרת בבוקר הם המריאו ונחתו בשדה התעופה הקטן בַּעֲקוּבָה (כ-50 ק"מ מבגדאד) יצא הלל לבגדאד לחפש אחר סמי מוריה, אשר היה הפעיל המרכזי מטעם "המוסד לעלייה ב" בעיראק. לאחר ששלמה הלל עדכן אותו לגבי התכנית, הוסיף כי עתה יש "לקבץ" 50 יהודים אשר יעלו ארצה בטיסה. לאחר מחשבה נוספת העלה הלל רעיון להטיס את היהודים מנמל התעופה בבגדאד מקצה המסלול ולא מאתר אחר. הלל הניח, כי אם המטוס יתניע בקצה המסלול, בחסות אורות המטוס ורעש המדחפים ניתן יהיה להעלות משם את הנוסעים ולהטיס בשלום את המטוס ליעדו. הלל יצא עם סמי מוריה ל"סיוור מכין" בשדה התעופה של בגדאד כדי לבחון האם הרעיון ניתן לביצוע ולהכין פרצה בגדר, בסמוך לקצה המסלול. בהמשך שלח סמי מוריה מברקים ליהודים ממקומות שונים בעיראק: ממוצול, מבצרה, מכרכוך וממקומות נוספים והנחה אותם

"בימת מודיעין":

עיראק - תמונת מצב, התפתחויות אפשריות והשלכות על ישראל

ראש ממשלת עיראק חיידר אל-עבאדי עם נשיא ארה"ב דונלד טראמפ

הקמת "החליפות האסלאמית" על ידי דאע"ש בשטחים שבמערב עיראק, בצפון מערבה ובמזרח סוריה, החלה ב-2016 מערכה לסילוק ולביסוס מחדש של השליטה של הממשלה המרכזית בבגדאד. בלחימה הקרקעית נטלו חלק כוחות צבא עיראק, הכורדים ("פשמרגה"), מיליציות שיעיות מזויינות, אשר בחלקן מומנו, חומשו ואומנו ע"י איראן, וקבוצות סוניות חמושות, לעיתים תוך שיתוף פעולה **המשך בעמוד 4**

"בימת המודיעין" התמקדה במצב בעיראק. השתתפו: האלוף (מיל) גרשון הכהן, אשר שירת בכל תפקידיו בחיל השריון, פיקד על חטיבה 7 ועל אוגדה 36, שימש כמפקד המכללות הצבאיות וכמפקד הגיס הצפוני; פרופ' עפרה בנג'ו מהחוג להיסטוריה של המזרח התיכון באוניברסיטת תל אביב, מתמחה בעיראק ובכורדים; וד"ר רונן זיידל, מרצה באוניברסיטת חיפה ובמרכז הבינתחומי, אשר מתמחה בעיראק המודרנית. בפתח האירוע סקר תא"ל (מיל) אמנון סופרין, שהנחה את האירוע, את עיקרי תמונת המצב. שלושה אירועים רבי משמעות, שלכל אחד מהם השפעה גדולה על עתידה של עיראק: מיגור דאע"ש והחזרת השליטה על חלקה המערבי והצפון מערבי של עיראק לידי הממשל, משאל העם אשר נערך בחבל הכורדי בשאלת עצמאות החבל, והבחירות לפרלמנט, אשר התקיימו ב-19 במאי 2018 אך טרם הביאו להרגעת המצב הביטחוני. **המצב בעיראק:** לאחר החמרת המצב הביטחוני בעיראק בעקבות

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

עצרת תמיכה במשאל העם לעצמאות הכורדים (צילום רויטרס)

החוקה. הממשלה הכורדית הציעה עוד "הפסקת אש מיידית והפסקה של כל הפעולות הצבאיות בכורדיסטאן". זאת, לאחר שכ-30 לוחמי "פשמרגה", חברי ממשלה וחברי פרלמנט כורדים נהרגו בפעולות, אשר בוצעו ע"י כוחות הביטחון העיראקיים ואשר מטרתן הייתה "החזרת הכוח לשלטון המרכזי" באזורים שבמחלוקת, לרבות בכרוכ. **הבחירות לפרלמנט:** ב-12 במאי 2018 היו בעלות חשיבות מכרעת לראש הממשלה ולארה"ב התומכת בו. למרות שאל-עבאדי עשה לייצב את הביטחון ופעל לשקם המצוקה הכלכלית (לפי נתוני האו"ם כ-2.6

הבחירות בעיראק (צילום AFP)

מיליון עיראקים עקורים מבתיהם ולפי הערכה ידרשו 100 מיליארד דולר לשקם את המדינה). תוצאות הבחירות הנחילו ניצחון למקתדא צאדר, איש דת שיעי המתנגד לכך שארה"ב או איראן ינהלו את המדינה. מקתדא צאדר אינו יכול להפוך לראש הממשלה מכיוון שלא התמודד על מקום בפרלמנט, אך יהיה לו תפקיד מכריע בכל ממשלה חדשה בעיראק. צאדר הכריז, כי לאחר שתגובש תכנית רפורמה יבחרו האנשים שיוציאו אותה אל הפועל. ובינתיים המצב הפנימי בעיראק רחוק מלהיות יציב: המתחים בין הקבוצות האתניות השונות חריפים, המצוקה הכלכלית ופתרון בעיית העקורים דוחקים, והמיעוט הסוני ושרידי דאע"ש לא נעלמו.

בימת מודיעין עסקה הפעם בניסיון להשיב על השאלות הבאות: לאן פניה של עיראק - האם תתייצב כמדינה אחת או מארג של מספר גושים אתניים? מה האיום שמציבים שרידי דאע"ש על המשטר בעיראק? האם יממשו הכורדים את חזון העצמאות, ומה תהיה ההשפעה של מהלך אפשרי כזה בעיראק ומחוצה לה? וסוגיית ההשלכות על ישראל. **המשך בעמוד 5**

נקודתי בנייה. זאת, בסיוע תקיפות אוויריות מסיביות של קואליציה מערבית, בהובלת ארה"ב, שהשתתפו בה גם בריטניה וגורמים אירופיים נוספים. כוחות ה"פשמרגה" הכורדים, שמלאו תפקיד חשוב בלחימה בדאע"ש, המשיכו להחזיק בשטחים אשר מהם נסוגו כוחות הצבא העיראקים, (לאחר שתקפו אזורים אשר היו בשליטת דאע"ש), ותוך כדי כך הרחיבו את שליטתם בשטחים המצויים מחוץ לשטח חבל הכורדים, אשר הכורדים טענו משך שנים לבעלות עליהם.

סלע מחלוקת עיקרי בין הכורדים לבין הממשלה הוא אזור כרוכ, המכונה ע"י הכורדים "ירושלים הכורדית". האזור עשיר בשדות נפט, ולאחר שהשתלטו עליו ב-2014, הכורדים הפיקו ומכרו את הנפט לארצות שכנות (כחצי מיליון חביות נפט ביום). המיליציות השיעיות סייעו לכוחות הביטחון העיראקיים לכבוש מידי דאע"ש שטחים באזור בגדאד, באזור רמאדי, תכרית ופלוג'ה. מיליציות אלה מומנו, חומשו ואומנו ע"י איראן, וחלקן אף נמצאות תחת פיקודו של "כוח קודס" האיראני, הכוח האחראי מטעם ההנהגה באיראן על הפצת ערכי המהפכה האסלאמית מחוץ לגבולות איראן. איראן חותרת להגביר את השפעתה בעיראק באמצעותן, אך לא כולן מזדהות עם האידאולוגיה האיראנית וחלקן פועלות עצמאית ובמנותק מאיראן. המיליציות הסוניות מאומנות ומצוידות פחות מהמיליציות השיעיות ומ"פשמרגה", אך השתתפותן בלחימה נועדה לאזן את משקלם של השיעים בניסיון לחזור לעמדות השפעה ברשתות הפוליטיות והצבאיות המובילות את המדינה. הם בקשו להבטיח שילובם בכוחות הביטחון העיראקיים, אך רוב חברי הפרלמנט מתנגדים לחימושם של סונים ולשילובם מחדש בכוחות הביטחון.

משאל העם בחבל הכורדי: למרות לחצים כבדים שהופעלו עליהם מכל עבר, קיימו הכורדים ב-25 בספטמבר 2017 משאל עם. לפי התוצאות אשר הכורדים פרסמו, כ-92% מתושבי החבל הצביעו בעד עצמאות. הכורדים שנהנו לאחר הפלת צדאם חסין מחופש פעולה מדיני וכלכלי (מכירות הנפט), החלו בהקמת מוסדות לקראת הקמתה של מדינה. לאחר שממשלת עיראק הודיעה כי אינה מכירה בתוצאות ההצבעה וראש ממשלתה איים לנתק את החבל מטיסות בינ"ל, הודיעה הממשלה הכורדית כי היא מוכנה "להקפיא את תוצאות ההצבעה... ולהתחיל בדיאלוג בין ממשלת עיראק לממשלה הכורדית על בסיס

קול קורא: המל"ם מקדם תערוכה בנושא המודיעין והצללת יהודים מארצות מצוקה

המל"ם החל לאחרונה לקדם הקמתו של מוזיאון שיספר את סיפור תרומתה של קהילת המודיעין להצללת יהודים מארצות מצוקה והעלאתם לישראל החל מהתקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה מאירופה, ארצות האסלאם, בריה"מ לשעבר, מדינות מזא"ר, אתיופיה ועד לימינו אלה. חברים המוכנים לסייע בחומרים, מוצגים, סרטים, תמונות, ויצירתה של חוויה משותפת ומרגשת מוזמנים ליצור קשר:

yochierlich@gmail.com

תומכי מוקתדא צאדר חונגים את תוצאות הבחירות שנערכו במאי 2018 (צילום: כרים קדים)

נידחות אך ללא יכולת שליטה בשטח. גרשון הכהן ציין כי "הרעיון" של דאע"ש ספג מכה אנושה אותה יתקשה להסביר, שכן במקרה זה ההרס והחורבן לא הביאו לגאולה. דאע"ש הפועל באזורים בצפון מערב עיראק והמצוי בתוך האוכלוסייה, ימשיך לפעול בשטח עיראק ויערער את היציבות.

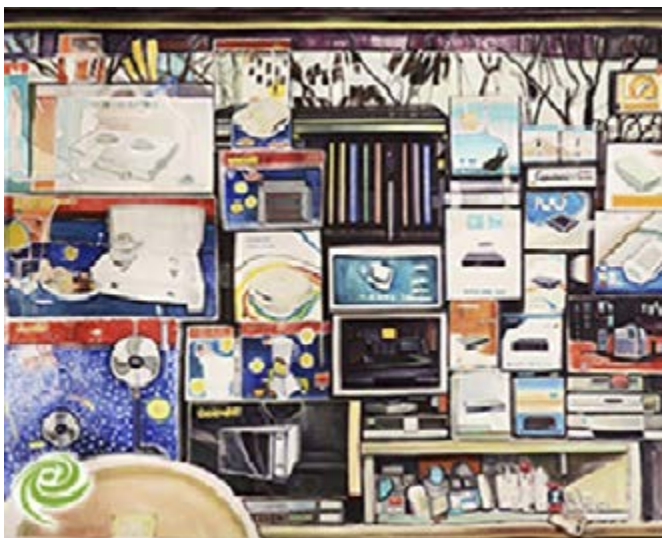
המצב בעיראק: הזדמנות לישראל: גרשון הכהן רואה במצב בעיראק הזדמנות. להערכתו ישראל צריכה ליצור קשר עם גורמים מרכזיים בעיראק וליצור סוג של רצף דרך ירדן לעיראק. עפרה בנג'ו ציינה כי ישראל מתלבטת באופן מסורתי בשאלת הסיוע לכורדים. אם ישראל תנקוט עמדה גלויה ותסייע לכורדים, זה יגרום לניכורה משאר חלקי האוכלוסייה בעיראק. רונן זיידל מופתע מכך שישראל "ויתרה" על עיראק ורואה בה "חור שחור" בין סוריה, אויב מסורתי לאיראן, והאויב של ישראל כיום. בעיראק פועלת כיום קבוצה לא קטנה של צעירים משכילים, חלקם שיעים, המתחילים לגבש רעיונות בדבר שיתוף פעולה עם ישראל. לדעתו, ישראל צריכה "לכוון" אל אנשי קבוצה זאת.

אמנון סופרין

עיראק לאן? - רונן זיידל ציין כי לאחר הבחירות לפרלמנט המאבק הגדול אשר ישפיע יותר מכל על עיראק בשנים הקרובות הוא המאבק בקרב השיעים, בין הגוש בהובלתו של מקתדא צאדר לבין הגוש בהובלתו של ראש הממשלה היוצא, אל-עבאדי. כרנג המערכת העיראקית משותקת, עיראק פנתה לסעודיה בבקשה לסיוע כלכלי כדי "לסייע לסונים בעיראק", אך הסעודים אינם נלהבים. עפרה בנג'ו ציינה כי הסונים בעיראק מתוסכלים, בגלל תחושתם שהוצאו מ"מעגל השלטון" ומכל מוקדי השפעה במדינה. להערכתה, השלטון החדש לא ישנה את מדיניותו כלפיהם. מאחר והסונים הם "התשתית" ממנה צמחו כל ארגוני הטרור, אפשר להעריך כי התסכול יכול להוביל לאליומות נוספת מצדם. כל עוד לא ייכון בעיראק משטר יציב, לא יפתרו הבעיות הכלכליות הקשות. באשר למשמעות "הכרזת העצמאות" של הכורדים בעיראק, ציינה עפרה בנג'ו כי נקודת המפנה הייתה ב-1979, כאשר צדאם חוסיין נתן להם מעמד של אוטונומיה. ב-1992 הם החלו בהקמת מוסדות "המדינה" - ממשלה, פרלמנט, דגל ועוד. כבר ב-2014 רצה ברזאני להכריז על עצמאות, אך הנשיא אובמה "בלם" אותו. בעקבות משאל העם לעצמאות יש "נסיגה", הממשלה בבגדאד השתלטה על השטחים שבמחלוקת בינה לבין הכורדים ואשר היו תחת שליטתם, בדגש לאזור כרכוך העשיר בנפט וגז. טורקיה לא תרצה "לנגח" את כורדיסטן העיראקית, מה עוד שרוסיה חתמה לאחרונה עם הכורדים על חוזה לאספקת נפט וגז לרוסיה באמצעות הצינור היוצא מכורדיסטן דרך טורקיה. גרשון הכהן ציין כי ההכרזה הכורדית יכולה לשמש "מנוף" בידי איראן להגביר את השפעתה בעיראק.

המצב בעיראק, האיום של דאע"ש: באשר לאיום של דאע"ש על עיראק, רונן זיידל ציין כי לדאע"ש יש כוחות בצפון מזרח סוריה, ובעיראק הם "ירדו למחתרת". אמנם יש להם נוכחות בקהילות כפריות

הרמטכ"ל בכנס חטיבת המחקר באמ"ן: חטיבת המחקר שחקן מרכזי במימד האסטרטגי של המדינה

מצוינות יוצאת דופן בתפקידם. כמו כן, הוענקו דרגות לששת החיילים הראשונים שמשרתים במסגרת פרויקט "רואים רחוק" בחטיבת המחקר.

הרמטכ"ל, רב אלוף גדי איזנקוט, השתתף ב-10 ביוני 2018 בכנס השנתי של חטיבת המחקר באגף המודיעין והתייחס לעבודתה: "אירועי השבועות האחרונים מעידים על המורכבות והנפיצות שאתם מרכיבים לנתח ולתאר. אנחנו דורשים מכם לספק לא רק התרעה למלחמה - אלא לספק התרעה אסטרטגית, אופרטיבית וטקטית", ציין איזנקוט. "אני לא חושב שיש עוד ארגון מודיעין בעולם שנדרש לרזולוציה הזו בשלוש השכבות. חטיבת המחקר היא שחקן מרכזי בממד האסטרטגי של מדינת ישראל".

ראש חטיבת המחקר, תא"ל דרור שלום אמר בכנס: "אנו מצויים בתקופה מרובת אתגרים והזדמנויות למדינת ישראל ולצה"ל. חטיבת המחקר באמ"ן מצויה בחזית ההתמודדות עם המציאות המשתנה, מצליחה להשפיע הן במישור האסטרטגי והן במישור האופרטיבי ושותפה באופן עמוק בעשייה הצה"לית. ההתמודדות של חטיבת המחקר עם מגוון האתגרים שמציבים האויבים שלנו ועם השינויים הרבים שמאפיינים את עידן המידע, מחייבים אותנו, קציני וחיילי חטיבת המחקר, לא רק למצוינות, לאומץ ולדעתנות אלא גם לצניעות".

בכנס חולקו 29 תעודות הצטיינות לחיילי החטיבה ולקציניה אשר הפגינו

ערב העיון השנתי לזכרו של סא"ל ד"ר שלמה בן אלקנה

אלוף (מיל) יצחק בריק מרצה בפני המשתתפים בערב העיון

את ערב העיון חתם האלוף (מיל) יצחק בריק, שריונר בעל עיטור העוז, שדיבר בלהט סוחף על "מנהיגות וגבורה במצבי קיצון", וריתק את הקהל בסיפורו האישי ממלחמת יום הכיפורים. בריק היה טנקיסט מילואימניק בגדוד 113 של אסף יגורי, חטיבה 217, האוגדה של ברן. עם פרוץ המלחמה יצא בטנק אחד בליווי טנק נוסף וזחל"מ אחד - לתוך סיני, קרוב לתעלה, מרחק של 230 ק"מ! נלחם 19 ימים עקובים מדם, כשחבריו סביבו נפצעו ונהרגו, כשהוא עצמו נפצע פעמיים, מסרב להתפנות, עובר מצבים בלתי אפשריים, כולל מארב מצרי של 120 לוחמי קומנדו ולחימת פנים אל פנים, עד כיתור העיר סואץ והכרעת הצבא המצרי. לדעת האלוף בריק, מי שהביא לנו את הניצחון במלחמת יום הכיפורים היו החיילים והמפקדים הזוטרים בשטח. הוא הדגיש את אחריות המפקד, הצורך שלו לנטרל רעשים חיצוניים ולהיות ממוקד בחייליו ובמשימותיו; לקבל החלטות בשדה הקרב ולהוביל את חייליו לניצחון עם כמה שפחות אבדות. האלוף בריק העלה על נס את רוח צה"ל, שבזכותה הושג הניצחון - את הדוגמה האישית, האמינות והנחישות, הלכידות, הערבות ההדדית, אחוות הלוחמים, הרעות!

נאוה אגמון

ערב העיון השנתי לזכרו של סא"ל ד"ר שלמה בן-אלקנה התקיים במל"ם ביום חמישי 12 ביולי 2018 בהנחיית בתו נאוה. בן אלקנה היה איש משטרה, איש צבא, היסטוריון, מזרחן וחוקר דובר ערבית. אחרי פתיח מוסיקלי, הרצה הפרופ' לערבית גבי רוזנבאום מהאוניברסיטה העברית והמרכז האקדמי הישראלי בקהיר, על שפת סתרים עברית, הנמצאת בשימוש במצרים עד היום. שפות סתרים היו נפוצות אצל יהודים בקהילות שונות, ובמצרים היו בשימוש הן אצל כלל היהודים והן אצל סוחרים. שפת סתרים עברית עתיקת יומין שהשתמרה עד היום היא שפת הצורפים. בעבר כמעט כל הצורפים במצרים היו יהודים-קראים, אשר הנחילו אותה לצורפים המוסלמים והנוצרים שבאו אחריהם. שפה זו, הנמצאת בשימוש בפי צורפים ברחבי מצרים, ובקהיר גם בפי הסוחרים בשוק חאן אל-ח'לילי, כוללת מילים עבריות או מילים שמקורן בעברית, אך גם מילים ממקורות אחרים. הצורפים במצרים מכנים את השפה הזאת "עברית" או "שפת היהודים", וכל צורך צעיר העובר חניכה במקצוע חייב ללמוד אותה ולשלוט בה. התוצאה היא, שיש היום במצרים מספר לא מבוטל של דוברי שפת סתרים שמקורה בעברית. במצרים, שהפכה למעשה למדינה ללא יהודים, שפה זו היא עדות חיה לכך,

שבימים עברו התקיימה בה קהילה יהודית תוססת. המזרחן והפרשן לענייני העולם הערבי עודד גרנות, התמקד בטלטלה שהחלה באזורנו לפני יותר משבע שנים וכונתה בטעות "האביב הערבי". הוא הצביע על כך, שהיא לא הגשימה רבות מהציפיות שתלו בה: היא לא הובילה לכינון דמוקרטיה וגם לא סימנה מחדש גבולות גיאוגרפיים. יתרה מזאת, התפיסה שמכאן ואילך הרחוב הערבי הוא זה שיאמר את דברו ("העם דורש הפלת המשטר") התבררה כקיצרת רואי וקטלנית להחריד. מאות אלפי אזרחים שילמו בחייהם את מחיר הפעלתו של כוח צבאי לדיכוי המרידות ומיליונים נעקרו מבתיהם. מנגד גרמה הטלטלה להתפרצות מחודשת של "הר הגעש" הסוני-שיעי, לחידוש החתירה האיראנית להגמוניה, לחזרתה של רוסיה אל האזור ולצניחה במיקומו של הסכסוך הישראלי-פלסטיני בסדר היום של העולם הערבי.

עם הספר

השקת ספרו של דני אשר: מעשה אמ"ן, כרך ב' - המודיעין הצבאי 1973-1985

לחלוקה בין גמלאי החיל. ד"ר דני אשר הודה לעשרות האורחים וביניהם לאלוף שלמה גזית ורבים ממפקדי החיל, ותיאר את השתלשלות הכתיבה, את ייחודה של הסדרה, את הבעיות בכתיבת הסיפור בעידן של "עותקים רכים" והמחסור בדיווחים כתובים. כמו כן, הוצגה הכוונה לשלב צוערי חמ"ן בפרויקט של שיפור טיטות כרך ג' באמצעות ראיונות אישים עם למעלה ממאה מפקדים וזאת כדי לאפשר הוצאת הכרך לאור עוד בשנת 2019. בהמשך הרצו אודות המודיעין לקראת ובעת מלחמת יוה"כ אל"מ חגי מן קמ"ן צפון דאז ואל"מ יוסי ברקן רמ"ד מצרים במודיעין פד"ם באותה תקופה. לאחר אתגרתא מוזיקלית מפיו של רני הלרמן, פתח האלוף (מיל) יצחק בריק בהרצאה מרתקת על לחימתו ללא מודיעין במלחמת יוה"כ והשליך ממנה על הנעשה היום בצה"ל.

דני אשר

ביום שני 9 ביולי 2018 נערכה במל"ם השקת כרך ב' של ספר המורשת של אמ"ן/חמ"ן "מעשה אמ"ן. ספרו של תא"ל (מיל) ד"ר דני אשר עוסק בסיפורו של המודיעין הצבאי בצה"ל בשנים 1973-1985 בעידן שתי המלחמות האחרונות בעצימות גבוהה, מלחמת יוה"כ ומלחמת לבנון הראשונה (של"ג). הכנס בהנחיית תא"ל רון כתרי נפתח בברכת מנכ"ל המל"ם תא"ל (מיל) דודו צור שתיאר את העשייה ואת הצורך בפעילות לשמירת המורשת. המנכ"ל ציין כי 200 עותקים של הספר הועברו ע"י אמ"ן למל"ם

עמותת מודיעין 10 מסכמת חצי שנת פעילות

הקיצוץ שהיו מעורבים בפיגוע. ההתרגשות הייתה רבה. קינחנו בעליה לרכבל עליון בחרמון שם סיפר חברנו יוסי על כיבוש החרמון מזווית של חוקר שבויים שלחם עם סירת גולני. בנוסף, קיימנו שני אירועי מורשת במל"מ שבהם נסקרו שתי פרשיות, האחת "מבצע סניורה" במצרים בין ששת הימים ומלחמת יום הכיפורים, והשני פעילות היחידה למען השבויים והנעדרים במלחמת לבנון

שימור המורשת והנחלתה ממשיכים להיות המצפן לפעילות העמותה לצד נושאי עניין אחרים ומגוונים. מיזם מרכזי של העמותה הוא העברת ארכיון היחידה לארכיון צה"ל ומערכת הביטחון. הארכיון הועבר ברובו ועשרות מתנדבים מהעמותה מתייצבים למיין ולהזין את המידע למערכות של

הארכיון כדי שיהיו נגישים ליחידה, לעמותה ולחוקרים. עוד עבודה רבה לפנינו, אולם העמותה רואה במשימה זו תרומה משמעותית לשימור מורשת היחידה. העברת הארכיון ומינו, לצד פתיחות ושיתוף פעולה של יחידת האם והתארגנות של העמותה מניבים עבודות מורשת שכותבים חברי העמותה ומשמשות להדרכה בקורסים של היחידה ולפעולות נוספות במסגרתה.

האירוע המרכזי של המחצית הראשונה של השנה היה הקמפוס שקיימנו בגליל העליון המזרחי. במשך שלושה ימים, שני אוטובוסים

הראשונה תחת הכותרת "המחבל והנסיכה". סיפורם של הנסיכה דינה, גרושתו של המלך חסין ובעלה צלאח תעמרי בכיר העצורים במלחמה. בהפעלתם המורכבת הם תרמו רבות לקבל מידע על שבויינו ולנהל את המו"מ לשחרורם תמורת שחרור מחנה אנצאר. את הסיפור סיפור אהרלה ברנע וגדי זהר שהפעילו את "הזוג המוזר". משה חרמץ, המדריך האולטימטיבי, לקח אותנו בעקבות "2 קיבוצים ופלוגה אחת" לכיס פלוגה במלחמת העצמאות וחברנו פרופ' דרור זאבי הוביל אותנו בנכבי המציאות המשתנה בתורכייה.

וכשמונים משתתפים, שילבנו תדריך קמ"ן הגזרה על לבנון עם לימוד החיים של האזרחים על גבול לבנון וגולת הכותרת היו פרשיות מהעבר שבהן היינו מעורבים.

מרגש במיוחד היה שיחזור הפיגוע הנורא בבית הילדים במשגב עם כ-7 באפריל 1980, שבו נטלו חלק קציני היחידה כמי שיצרו ראשונים את הקשר עם המחבלים הנצורים. אחד מהם, סגן ולימים אל"מ חיים פרץ ז"ל עוטר בצל"ש הרמטכ"ל על אומץ ליבו על שהתנדב להגיע עד בית הילדים ללא נשק ובגדים ולהביא חלב לבני הערובה.

לאירוע הוזמנו בני משפחתו של חיים, שנפטר ממחלה קשה, לצד בני

גדי זהר

מהנעשה ב'שובל'

חיטמן הרצה בנושא: תמונת מצב - הזירה הפלסטינית בעידן האביב הערבי.

- לאחרונה התקיימה פעילות של עובדי וגמלאי אנף האבטחה בחוף הים בשדות ים.
- גמלאי מרחב צפון טיילו בצפון הארץ וערכו ביקור בעיירה שלומי ובמוזיאון יחיעם.
- ב-9 ביולי 2018 התקיים בבית הנשיא, כבכל שנה, אירוע מצטייני המשרד. את האירוע מכבדים גם ראש הממשלה, ראש הארגון ונשיא המדינה. השנה קיבלו 13 אנשי הצללים תעודת הצטיינות והח"מ קיבל את הערכה מיוחדת.
- אחרי עונה עשירה של אירועים ופעילויות תרבותיות מטפלת כיום ועדת תרבות בניצוחו של אלי כהן בעיצוב תכנית עשירה ומגוונת לשנה הבאה. העונה העשירה נחתמה בהרצאתו של פרופסור ירמיהו יובל ובסיום גמלאים בראש פינה.
- בימים אלו ממשיכים בפעילות 'מועדון הסרט הטוב' ובמהלך יולי יתקיים אירוע נוסף לסבים ולסבתות.

יהודה ב'

■ בחודש מאי 2018 חגג המשרד את אירוע שנות ה-70 של המדינה ו-70 שנים להקמת הארגון. עד לאירוע המרכזי שהתקיים באמפי לייב פארק בראשון לציון בו נכחו למעלה מ-12,000 עובדים פעילים, גמלאים, משפחות שכולות ושארים. נשיא המדינה וראש הממשלה כיבדו את האירוע בנוכחותם. לאירוע המרכזי קדמו תערוכה וירטואלית שהציגה 70 שנות המשרד ופעילות מורשת המשרד ביחידות.

■ בסוף חודש מאי חגג הארגון את אירוע בת/בן המצווה לילדי העובדים והגמלאים. האירוע מתקיים אחת לשנה בכותל המערבי ולפני הטקס המרכזי מתקיימים סיורי מורשת בירושלים.

■ ביוני האחרון קיימה עמותת יוצאי היחידה לאבטחת אישים את המפגש השנתי. המפגש נערך באופן קבוע במל"מ. במסגרתו שמעו המשתתפים הרצאה בנושא חטיפת נחשון וקסמן ז"ל.

■ העמותה קיימה ב-25 ביוני 2018 את האסיפה הכללית השנתית. במסגרת האסיפה אושרו הדוחות הכספיים. חבר העמותה ד"ר חגי

CONTACT US
שלחו משב ותגובות למערכת

ש.מ. 2 ממשיכה לקדם מיזמים חברתיים

■ "התוכנית החברתית"

סיימה את המחזור הרביעי שלה באירוע הסיום שהתקיים ב-23 במאי 2018 במועדון בנק הפועלים בת"א. עשרת הסטארטאפים הציגו את מיזמיהם בפני כ-400 משקיעים, בכירים בתעשיית ההייטק הישראלית והעולמית, נציגי תקשורת ויתר גורמים רלוונטיים. הסטארטאפים שסיימו את המחזור האחרון מפתחים צמיד לביש המחליף את פעילות המקלדת עבור אנשים שאיבדו את יכולת השימוש בכף ידם, אפליקציה לאיזון צלילים המגיעים ממכשיר הטלפון

נציגי הגופים השותפים ל"תוכנית החברתית": כיל, נשיץ-ברנדס-אמיר, אמדוקס, KPMG, נפש בנפש, בנק הפועלים, עיריית תל-אביב-יפו, "בזק", MFI Initiative והפדרציה היהודית של ניו-יורק

5 יח"ל בבית הספר ליידי דיוויס) ששיתפו אותנו בהתנסות בפיינלטים טכנולוגיים בתוך הכיתה. פגשנו את אבישי פרידלר (ישראל דיגיטלית ומנטור באתגר) שחלק אתנו תוכנות לגבי "עשה ואל תעשה" בנוגע לבניית פיילוט למוצר חינוכי בבתי ספר מזווית של חברת סטרטאפ חינוכי. פגשנו את יובל ברנר, מנכ"ל קרמבולה, שהזכיר לקבוצות באינטנסיביות ובנחישות את החשיבות של הקשבה אותנטית ללקוח. בנוסף, הגיעו לאירוע שותפינו היקרים מארגון "שיבולת" לתמיכה בקבוצות בעניינים משפטיים-פיננסיים. ראיון עם ענבל חיימדס מובילת הפרויקט התפרסם בדה מרקר ב-29 ביוני 2018.

■ **כנס הנטוורקינג של עמותת בוגרי 8200** התקיים בתחילת יוני 2018. בכנס הוצג מיזם P.I.E Challenge נכחו חלק ממשתתפי הקבוצות, המנטורים המופלאים שלנו, ושותפינו העיקריים- ניר למפרט (יו"ר עמותת בוגרי 8200) ואלי הורביץ (מנכ"ל קרן טראמפ).

נעם שפירא

עבור כבדי שמיעה, משקפי מציאות מדומה (VR) לסיוע לנשים להתגבר על תופעות גיל המעבר, אפליקציה לחקר סרטן השד ולליווי חולות, זירת מסחר דיגיטלי ליצירת עסקאות עבור חקלאים במדינות מתפתחות, פלטפורמה לניהול מערך הסעות בבתי ספר, מערכת לשטיפת ידיים במדינות ללא גישה למים, פלטפורמה לקידום מערכות יחסים קהילתיות ותוסף להנגשת אפליקציות לבעלי מוגבלויות. פרטים על התכנית החברתית וראיון עם מנהלת המיזם נטע-לי מאירי הופיעו ב"דה מרקר" ב-2 ביולי 2018.

■ **המיזם לקידום לימודי המתמטיקה במערכת החינוך** ביחד עם קרן טראמפ קיים סדנא מיוחדת במטרה להכין את הקרקע לקראת המפגש עם השטח במסגרת הפיילוט בספטמבר הקרוב. הסדנה הייתה בנושא "הכר את הלקוח" ולקחו בה חלק אנשים טובים ומעוררי השראה, שעזרו לקבוצות להעמיק את ההיכרות עם הלקוח העיקרי שלה - המורה. פגשנו צוות המורים נב ואדי פישמן (מורים למתמטיקה ברמת

חברי המל"מ מנחילים ידע בתחום המודיעין

מנהל המכון לחקר המתודולוגיה במל"מ תא"ל (מיל) יוסי קופרוסר ותא"ל (מיל) ד"ר אפרים לפיד השתתפו לאחרונה בכנס בינלאומי של היסטוריונים של מודיעין בגראץ, אוסטריה. קופרוסר הציג את תהליך לימוד הלקחים במודיעין הישראלי ולפיד הציג את הקשר המודיעיני המשולש בשנות ה-60 וה-70: איראן, תורכיה וישראל.

אפרים לפיד נושא דברים בכנס. מימין יוסי קופרוסר

חבנת מל"מ

כתב עת לנייבי מודיעין וביטחון מבית המרכז למורשת המודיעין | גיליון 81, אב תשע"ח, יולי 2018

מדור מיוחד 70 לישראל ולמלחמת העצמאות

ביבליו:

- להערים על הנחש (46)
- המסע של לוגי - אלף קילומטר בכנרת (50)
- היה 'המלאך' סוכן כפול (53)
- הבני דאטה משנה את פני המודיעין (58)
- ועוד מאמרים ומדורים
- "ידיעת הוהב" וההתקפה המצרית שלא הייתה (4)
- כשטיסי חיל האוויר המצרי פגשו את עבד אל-נאצר (32)
- הערפל סביב ישראל בו טרם התפוגג (34)
- ארכיבישף בשירות הפת"ח (39)
- כשמודל מאיר פנים למודיעין המסכל (40)

תודתנו

לשמעון אביבי, לנאוה אגמון, לדני אשר, ליהודה ב', ללירז ברוכי, לגדי זהר, לאפרים לפיד, לרקפת פאר, לשירן קדרון, לרפי קטרון, למיטל שטדלר ולנעם שפירא על הסיוע בהכנת החומר ולכל האחרים שתרמו.

רואים מל"מ

"רואים מל"מ", איגרת המידע של ה-מל"מ, מופצת באינטרנט. שמו על קשר - הצטרפו אלינו ומסרו את כתובת הדואר האלקטרוני שלכם!

נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות.

תודה, יוני ארליך, עורכת "רואים מל"מ"

mlm@intelligence.org.il

אתר ההנצחה המרכז למורשת מודיעין, ת"ד 3555 רמת השרון 47143, טל' 03-5497019, פקס 03-5497731

בקרו באתר האינטרנט שלנו:
www.intelligence.org.il

צ'אפחות

■ לאלי בן שם על קבלת אות הנשיא למתנדב לשנת 2018. אלי יו"ר ארגון "יד לבנים".

אלי בן שם עם נשיא המדינה ראובן ריבלין, עידן רייכל ומיקי ברקוביץ'

■ ליהודה'לה על קבלת אות הערכה מיוחדת מנשיא המדינה על שנים ארוכות של עשייה, תרומה והצטיינות. כל הכבוד!

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת